

לוח השנה היהודי בהתחדשות האישית שלך

חודש ניסן – חודש טלה,
הוא חודש של ראשית, חודש של לידה
וצמיחה.

דבר זה משתקף בסדר החגים בלוח העברי.
חג הפסח חל בחודש הראשון של שנת הירח, המתחילה בניסן.
עקרון הראשית מתבאר בתורה כדלהלן:
"החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה" (שמות י"ב, א')
חודש זה הוא ראשון לחדשים.

במה מתבטאת ראשוניות זו?

לשנת השמש והירח יש משמעויות רעיוניות, החוזרות ונשנות בתלמוד פעמים
רבות (סוכה כ"ט, א' ועוד).

אומות העולם מונות את לוח השנה למהלך השמש, ועם ישראל למהלך הירח.
טעם הדבר הוא, כי בעם ישראל נדרש מוטיב חידוש בכל הרמות, ליחיד כאדם,
ולציבור כעם.

האדם כיחיד נדרש לפקח, להזהר, לשפר את הנהגתו היום יומית,
החידוש נראה לעינינו בטבע, בהעלם הלבנה ובחידושה אחת לחודש.
הלבנה מתחדשת ועולה.

ב"דברי ימי ישראל" מתבטא הדבר בערך 'עליות' – מצבי הצלחה שונים שהיו
לעם.

מאמצע החודש מתמעטת ושוקעת.

אך גם מצב ההעלם אינו, חלילה, סופי, אלא לאחר העלם לכאורה מלא, בא
מולד חדש.

זהו העם, כלל ופרט, ואלו דברי ימיו.

מסלול הירח, מהווה תשקיף לעובדה
קיומית וייחודית זו.

**החמה, מאידך, קבועה (לכאורה)
במסלולה ובאורך שנתה.**

כך לפחות נראה לאומות העולם.
משמעות הדבר, כי החיים קבועים הם
באורך המסלול ובהיקף.
כל יחיד, על יחודו, הוא חלק מטבעת
סגורה ומהודקת היטב.
הוא בא לעולם לחיות, למות, וליצור

בדרך את יצרתו החולפת.

ביהדות נתפסים השמש והירח כשני מושלים, ביניהם מתחלקת המלכות
בעולם, שווה בשווה.

"את השמש לממשלת ביום... את הירח וכוכבים לממשלת בלילה.."

(תהלים קל"ו, ח-ט)

החמה משקפת אור קבוע. הירח לעומת זאת מבטא אור מתחדש.

ה"אור המתחדש" הוא ביטוי לפעולות החידוש שעל העם לבצע. העם המונה ללבנה, יתחדש כמוה בכל תחומי החיים. אור זה יאיר בפועל ובהארה מלאה, כאשר מתוך סך כל מעשי המצוות יוצר די "אור", להאיר את חשכת החומר. עד לזמן זה קיימים שני מסלולים שונים. האחד כבר מאיר והשני מתחדש לזמן מוגבל, נעלם, וחוזר חלילה.

כאשר יתאחדו שני המאורות, כי אז יתברר למפרע, שבעולם הזה היתה קיימת שאיפה מתמדת לקראת מטרה סופית. המהלך היה כרוך במעלות ומורדות אין ספור. כאשר יגיע המסע אל תחנתו הסופית, כי "אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה" (תהלים קכ"ז, ב') כל האמנים, הזמרים, המנצחים והדוברים שפעלו במשך כל ימות עולם ישירו יחדיו את ההדרן, הידוע בעם ישראל משכבר:

1
"שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, בְּשׁוֹב ה' אֶת שְׂיֵבַת צִיּוֹן
הַיְיָנוּ כְּחוֹלָמִים. אֲזַי מָלֵא שְׁחֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵינוּ
רָנָה.
אֲזַי יִאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי
הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הַיְיָנוּ שְׂמֵחִים".

מצוות העיבור- מצוות ההתאמה שבין שנת השמש והירח,

משקפת את המהלך האמור. בדרך הטבע נוצר הפרש בין שני החישובים (שמש וירח) המחייב את העיבור, את ההשלמה התמידית והקבועה בין השנים. בראש חודש ניסן, "ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה", מתאחדות שתי מערכות אלו, אחת לשלש שנים. ושוב, שלא במקרה, זורח דווקא באותו יום מזל טלה, המשקף על פי חכמינו ז"ל לידה וחידוש.

המצרים מצידם פירשו צמיחה זו ביחס הנילוס הגואה, המושפע באמצעות הטלמים. אך עם ישראל שוחט את הטלה מידי שנה במצוות בוראו, להודיע שלא בכח מזל יצאנו ממצרים, ולא בכח המזל אנו חיים. חידוש וצמיחה, יש ויש! אך לא בכיוון זה.

השליטה אותה קיבל העם היהודי על קביעות הזמן מתבטאת בכך, שאפילו גרמי השמים הראשיים, מבטאים בהתאמתם הקבועה, כי אין סתירה בין סטיקה ודינמיקה, בין גילוי והסתר ובין גלות וגאולה. כולם מכוונים למהלך אחד, מי בכה ומי בכה.

כל חודש מתחיל במולד הלבנה, כאשר זו 'מתגלית' מחדש, אחרי שהסתתרה "מאחורי" כדור הארץ למשך יממה לערך. שני עדים נשלחים מטעם הסנהדרין לראות את המולד, וכאשר עדותם מאומתת, מכריז בית הדין על חודש חדש- "ראש חודש". בית הדין הוא זה שקובע מתי יהיה חודש חדש.

הואיל וקיים הפרש בין אורך החודשים של שני המסלולים, נחוץ "עיבור" (=תוספת) לשם השגת השוואה ביניהם.

אין אנו עבדים למערכת החילוף של הזמנים, יש לנו שליטה על עיתויים. ההפרש הידוע שבין מסלול השמש ומסלול הירח (אחד עשרה ורבע יום לשנה) מתנקז באמצעות "שנת עיבור", בה ישנה תוספת של חודש שלם, אחת לשלש שנים לערך.

(במחזור של תשע עשרה שנים שבע פעמים, לפי הסדר הבא: השנה השלישית, השישית, השמינית, האחת עשרה, הארבע עשרה, השבע עשרה והתשע עשרה).

הצורך באיחוד שנת השמש והירח נובע מן העובדה, שחג הפסח, בנוסף להיותו קבוע בתורה בט"ו לחודש ניסן (חודש ירח), קבוע הוא גם כחג שחל בתקופת האביב (דברים ט"ז, א').

בכך קשור הוא גם באביב הצמיחה, התלויה בחדשי השמש.

ידוע, כי הלוח היהודי בנוי על בסיס שנת הירח, שהם שנים עשר סיבובי ירח סביב כדור הארץ: בסך הכל, שנ"ד (354) ימים ורבע יום. חודש העיבור, החודש הנוסף, הוא חודש אדר ב', וכך יוצא שבניסן מתאחדות שתי מערכות זמן אלו יחד, ולא בכדי!

(המזלות, היהדות ואני)